

a tím zajistiti budoucí adopci trvalost adopčního poměru.

Vylíčením všech těchto způsobů zákonných, kterým lze odevzdati dítě do péče cizí osoby, za kterou musíme vedle § 165 obč. zák. považovati také jeho nemanž. otce, snažil se autor tohoto pojednání podati širší veřejnosti ukázkou z 12leté působnosti poměrně mladé instituce zákonného poručenstva zemského nalezince v Čechách, jež často nesprávně jest považována za úřad, zabývající se výhradně zjišťováním nemanželského otcovství a vymáháním alimentů. Neboť I. novelou obč. zák. rozšířena byla povinnost nemanželského otce k jeho dítěti na převzetí jeho do výchovy a vedle toho povinnost uložená právnímu ochrannému oddělení zemského nalezince v Praze, hájiti jakákoliv práva jeho zákonných poručenců, nutně přivedila také rozšíření působnosti jeho na obory, o kterých pojednáno v tomto článku. V zastaralém a dosud platném prozatímním jednacím řádu právního ochranného oddělení nemůže o této působnosti býti žádné zmínky a bude v tomto směru nutnou úprava jakož i v tom směru, aby také poměr právního ochranného oddělení, jež není vlastně žádným oddělením nalezince ve vlastním slova smyslu, nýbrž samostatným orgánem zemské samosprávy, byl k ředitelství a správě nalezince zcela jasným a nebyl příčinou nesprávného úsudku o povaze činnosti tohoto dosud jediného v ČSR. odborného zákonného poručenstva.

Dr. Lausmann.

PRAKTICKÉ PŘÍPADY.

K §§ 1297 a 1299 obč. z.

Nezletilý (10letý) žalobce domáhá se náhrady škody 93.000 korun esc. na obci H. jako majitelce elektrických podniků, vrchním montéru A. a učni B., poněvadž vinou obou posledních utrpěl dne 16. srpna 1920 úraz, a spolužalovaná obec jako majitelka elektrických podniků ručí za provinění obou svých zřízců.

Soud I. stolice uznal právem, že žalobní nárok pozůstává co do právního důvodu po právu toliko co do polovice.

Druhá stolice odvolání žalovaných vyhověla v celém rozsahu a uznala právem, že žalobní nárok svým důvodem vůbec po právu není, a to z těchto důvodů:

Podle názoru prvního soudu spočívá zavinění žalovaných A. a B. v tom, že při práci u transformátoru použili dvojitého žebříku a neučinili opatření, aby někdo třetí na druhou stranu žebříku nemohl vylézt.

První soud zjistiv bezvadně, že žalovaný A. pracuje na straně sekundární, nemohl viděti na jižní stranu budky transformátoru, že B., jsa na této straně zaměstnán a nucen dívati se dovnitř transformátoru, nemohl pozorovati, co se na druhé straně žebříku děje, a že oba mohli pracovati pouze pod proudem, dospěl k úsudku, že žalovaní neměli ke své práci použití dvojitého žebříku, na nějž bez jejich vědomí třetí osoba vstoupiti mohla, a učinili-li tak, že měli přibrati další osobu, která by měla dozor na okolí a poněvadž této třetí osoby nepřibrali, že jednak svým jednáním, jednak opomenutím nešetřili onoho stupně pile a pozornosti, kterou každý člověk obyčejných schopností při práci tak nebezpečné vynakládá.

S těmito závěry prvního soudu nelze naprosto souhlasiti, pokud jde o žalovaného B.

Tento žalovaný byl v době úrazu teprve 17 let star a vykonal zkoušku tovaryšskou 20. června 1920, tedy nedlouho před úrazem.

Jak patrně z výpovědí obou žalovaných, byl B. při pracích dne 16. srpna 1920 v budce transformátoru konaných pouze silou pomocnou, přidělenou žalovanému A., který jako vrchní montér a samostatný pracovník práce řídil.

Kdyby tudíž v použití dvojitého žebříku, vztažně v opomenutí přibrání osoby dozorčí spočívala nějaká vina, zodpovídal by za ni vrchní montér A., nikoli vyučenec B., jemuž se bylo řídití příkazy síly vedoucích.

Nezodpovídá-li žalovaný B. za řečené jednání, vztažně opomenutí, není povinen knáhradě škody a uznal-li první soud přes to, že žalobní nárok jest i proti tomuto žalovanému svým důvodem do polovice po právu, neposoudil věc správně po stránce právní.

Soud odvolací nesouhlasí však s prvním soudem ani ve příčině posuzování domnělé viny A.

Podle § 1297 obč. zák. odpovídá každý duševně normální člověk za škodu způsobenou tím, že nevynaložil péče a pozornosti, jakou od každého člověka obyčejných schopností lze očekávati.

Zákon nevyžaduje tudíž použití péče a pozornosti v takové míře, aby se za všech okolností škodě zabránilo, nýbrž jenom: péče a pozornosti takové, která se zřetelem na okolnosti případu

ed člověka obyčejných schopností může rozumně býti žádána.

A posuzujeme-li daný případ z tohoto hlediska, nemůžeme vinu žalovaných, tedy ani A., shledávati v tom, že při práci použili dvojitého žebříku.

Vycházet z výpovědí žalovaných A. a B. na jevo, že při práci potřebovali časem oba žebříku najednou, a to tak, že se A. postavil na stranu levou, zatím co B. stál na pravé straně.

Bylo tedy právě použití dvojitého žebříku účelno a nebyl by žalovaným žebřík jednoduchý ani vyhovoval.

Podle shora uvedených zjištění jest ovšem pravda, že A. přešel později na stranu sekundární a že, když na to B. přestoupil na levou stranu žebříku, zůstala pravá strana volná, čímž bylo umožněno, že žalobce vystoupiv na pravou stranu žebříku a sáhnuv rukou do transformátoru, ruku si popálil, tu však jest uvážiti, že si žalobce přivodil úraz sám svou všetečností v době, kdy oba žalovaní byli zaujati pilnou a veliké pozorností vyžadující prací a že je nemohlo napadnouti, že za jejich bezprostřední přítomnosti se najde nezbedný nebo všetečný cizáček, který přes hrozící jemu nebezpečí se opováží vylézt na žebřík a sáhne rukou do transformátoru.

Jinak by tomu bylo, kdyby žalovaní byli viděli, že žalobce na žebřík leze anebo kdyby byli mohli aspoň tušiti, že tak učiní, a přes to jej nebyli odehnali.

To však ve sporu zjištěno nebylo, neboť ani svědek L. K., ani žalobce nemohli potvrditi, zda je žalovaní viděli a z toho se dá důvodně souditi, že žalobce provedl svůj čin rychle a nepozorovaně.

Strana žalující dovolávala se k odůvodnění viny na straně žalovaných bezpečnostních předpisů, vydaných elektrotechnickým spolkem ve Vídni z roku 1907, které podle výnosu ministerstva veřejných prací z 29. října 1909, č. 21.550 byly prý vzaty za rozhodující pro obsluhování elektrických zařízení, poukazujíc na to, že těchto bezpečnostních předpisů nebylo v daném případě dbáno.

V té příčině jest pravda, že citovaným výnosem bylo nařízeno, že při všech úředních jednáních, jež předsevzata býti mají ve příčině elektrických zařízení na silný proud, ohledně okolností, jichž dbáti jest při zřizování, udržování a provozování elektrického zařízení na silný proud, předepisovati jest dodržování výše řečených bezpečnostních předpisů s obmezením v témž výnose uvedeným.

Tu však třeba především zdůrazniti, že strana žalující ani netvrdí, že správě elektrických podniků v H. bylo dodržování

řečených bezpečnostních nařízení uloženo, a proto nelze také důvodně tvrditi, že předpisů těch nebylo subjektivně dbáno.

Avšak i kdybychom ony bezpečnostní předpisy mohli v daném případě považovati za směrodatny, nebylo by lze ani na jejich základě odůvodniti nějaké zavinění žalovaných, pro které by tito za škodu žalobci způsobenou ručili.

Strana žalující poukazuje především k tomu, že podle oněch předpisů musí každý transformátor míti čitelné výstražné znamení a červený blesk na význačném místě.

V té příčině bylo místním ohledáním zjištěno, že na dvířkách sekundární strany, a to na pravém křídle, byl dne 17. listopadu 1921 sotva čitelný nápis: »Vysoké napětí, životu nebezpečno«.

Uvážíme-li, že úraz se stal o $\frac{5}{4}$ roku dříve, lze míti za to, že tehdy byl nápis čitelnější a že transformátor v době úrazu čitelné výstražné znamení měl.

Nedbal-li žalobce tohoto nápisu a jednal-li tak, jak zjištěno, zavinil si úraz sám.

Tvrdí-li strana žalující, že podle řečených předpisů musí při práci býti proud vypjat, že žebřík nesmí býti přistavován a okna transformátoru otevřena, není-li proud vypjat, dále že okna nesmějí býti tak otevřena, aby osoba třetí mohla dovnitř sahati, nemá vše to v našem případě významu, protože znalcem F. B. bylo zjištěno, že žalovaný A. práci dne 16. srpna 1920 v transformátoru konanou musil prováděti pod proudem a že ho vypnouti nemohl, ježto by jinak nebyl mohl zjistiti fáze.

Mimo to vyplývá již z povahy práce, že okna transformátoru musila při práci býti otevřena, poněvadž jinak by dělníci nebyli měli k transformátoru přístupu.

Znalec F. B. potvrdil pak výslovně, že, poněvadž žalovaný A. v desce na sekundární straně prostrkoval dráty, musil mu někdo na straně jižní pomáhati, ježto sám by práci tu vykonati nemohl.

Tím jest odůvodněno, že okna (dvířka) u transformátoru musila býti na obou stranách otevřena současně, a když se tak stalo, nelze v tom spatřovati zavinění žalovaných.

Podle dalšího přednesu strany žalující je také předepsáno, že při pracích v transformátoru musí býti učiněno opatření, aby nepovolání neměli přístupu, a to buď tím, že tam je osoba, která by na okolí dohlížela anebo tím, že se místo kolem transformátoru ohradí.

Jak nahlédnutím do bezpečnostních předpisů, jichž se strana žalující dovolává, zjištěno, jsou veškeré práce na dílech proud

Není tu tedy pro použití § 1315 obč. zák. žádného skutkového základu a nebylo by ho ani tehdy, kdyby žalovaní v daném případě skutečně byli opomenuli nějakou pozornost čelící k tomu, aby nikdo k úrazu přijít nemohl, neboť nepozornost taková v tomto jediném případě, i kdyby se žalovaným mohla přičítati k vině, nebyla by ještě dostatečným důvodem, aby se mohlo míti za to, že žalovaní A. a B. byli ku pracím, dne 16. srpna 1920 prováděným, nezpůsobilými.

Z hořejších důvodů však vyplývá, že podle názoru soudu odvolacího tito žalovaní tehdy ani neučinili ani neopomenuli ničeho, co by jim k vině se dalo přičítati.

Přímé zavinění žalované obce spatřuje soud nalézací v tom, že obec jako majitelka elektrických podniků, spokojivši se pouze udělením příkazu A., na provedení jeho nedohlédla a nutných bezpečnostních opatření neučinila, aby nikdo k transformátoru se přiblížiti nemohl.

Ani v těchto směrech nelze názorům soudu nalézacího přisvědčiti.

Ohledně péče a pozornosti, jakou v tomto případě od žalované obce žádati lze, platí vše to, co bylo shora uvedeno ve příčině A. se zřetelem na ustanovení § 1297 obč. zák.

Ani obec není povinna, aby při svém podnikání vynakládala větší péči a pozornost, než jaká se předpokládá u člověka obyčejných schopností a jaká se zřetelem na okolnosti případu může rozumně býti od ní požadována.

Podle zjištění prvního soudu čerpaných ze svědectví J. J., která v řízení odvolacím nedoznala změny, vynikal žalovaný A. jako vrchní montér elektrických podniků města H. takovou odbornou kvalifikací, že se žalovaná obec mohla na něho úplně spolehnouti a neměla nejmenší příčiny posílati za ním dozorčí orgány.

Pokud jde o zvláštní bezpečnostní opatření k zamezení úrazů čelící, stačí poukázati k dřívějším vývodům, podle kterých bylo příslušným předpisům vyhověno tím, že práce v transformátoru byly prováděny vrchním montérem za přítomnosti druhého dělníka.

Aby obec na dobu prací v transformátoru ustanovila ještě nějakou osobu dozorčí anebo aby místo kolem transformátoru opatřila neproniknutelnou hradbou, nemůže býti od ní rozumně žádáno, neboť ani zodpovědní zástupcové obce nemohli předvídati, že se najde všetečný nebo rozpustilý chlapec, který, nedbaje výstražného nápisu na budce se nalézajícího, za přítomnosti pracujících k transformátoru se přiblíží.

Z uvedených důvodů nebyl tudíž úraz žalobcův zaviněn ani zodpovědnými zástupci obce, a to ani přímo ani nepřímo.

K dovolání žalující strany uznal nejvyšší soud právem, že se dovolání vyhovuje a rozsudek odvolacího soudu ohledně žalované obce H. a druhého žalovaného, vrchního montéra A., změňuje v ten způsob, že žalobní nárok vůči těmto dvěma žalovaným svým důvodem jest po právu dvěma třetinami a jen jednou třetinou po právu netrvá.

Dovolání však, pokud směřuje proti výroku odvolacího soudu, že žalobní nárok vůči třetímu žalovanému, učni B., svým důvodem vůbec po právu není, vyhověno nebylo.

Důvody: Dovolací soud plně souhlasí s odvolacím soudem potud, pokud tento, změniv rozsudek soudu první stolice, uznal, že žalobní nárok vůči třetímu žalovanému, nezletilému B., svým důvodem vůbec po právu není, a odkazuje dovolatele v té příčině na správné důvody odvolacího rozsudku, jež vývody odvolacího spisu nikterak nebyly vyvráceny.

Ohledně první žalované, obce města H. a druhého žalovaného, A. nelze však přistoupiti k právnímu stanovisku odvolacího soudu, jenž vyloučil zavinění a proto též ručení těchto dvou žalovaných proto, že oba šetřili té péče a pozornosti, jaké lze podle § 1297 obč. zák. očekávati od každého člověka obvyčejných schopností.

První omyl odvolacího soudu spočívá v tom, že si neuvědomil, že v tomto případě nemá místa ustanovení § 1297 obč. zákona, nýbrž že platí přísnější předpis § 1299.

Obec H. provozuje, jak nesporno, městské elektrické podniky a A. jest vrchním montérem těchto podniků; oba náležejí tedy k subjektům, naznačeným v § 1299 obč. zák., dlužno na nich tedy žádati mimořádné pozornosti a kromobyčejné opatrnosti ve smyslu tohoto ustanovení zákona, a proto jsou oba odpovědni z nedostatku této pozornosti a opatrnosti.

Ze zjištěného skutkového děje vyplývá, že práce, kterouž A. byl pověřen, byla nebezpečná, poněvadž bylo ji prováděti při zapnutém, procházejícím, silném proudu; že práce byla prováděna na veřejném, všeobecně přístupném místě; a že A. a přidělený mu učeň B. musili této práci věnovati veškeru pozornost tak, že nemohli dbáti svého okolí.

Za těchto okolností měli obec, jež přikázala práci, a A., který samostatně ji prováděl, náležitým způsobem se postarati o to, by veřejná bezpečnost nikterak nebyla ohrožena a učiniti v tom směru opatření, přiměřené stavu věci, i když ta-

ková opatření nebyla snad stanovena zvláštními předpisy.

Opatření ta byla na snadě. Nebylo třeba, by místo kolem transformatoru bylo opatřeno »neproniknutelnou hradbou«, jak odvolací soud připomíná; bylo by úplně stačilo, kdyby byl před transformátorem tažen býval provaz nebo postaveny latě po případě prkna, naznačující způsobem zřetelným každému rozumnému člověku, že přístup k transformátoru za provádění práce jest spojen s nebezpečím a proto zakázán; po případě bylo by stačilo, vyslati nebo zavolati tam městského strážníka nebo jinou dozorčí osobu, která by byla bránila přístupu nepovolovaných osob; ano, bylo by i stačilo, kdyby byla tam umístěna bývala tabulka s přiměřeným nápisem.

Vždyť možnost, že se najde neopatrný zvědavce (jímž nemusil býti ani nedospělý chlapec), který se přiblíží k transformátoru v době, kdy byla prováděna práce nanejvýš nebezpečná, nikdy nebyla vyloučena, a jak obec, tak i montér měli a musili s ní počítati.

Teprve kdyby se byl úraz přihodil přes taková opatření, byli by oba prosti ručení. Nelze souhlasiti s názorem odvolacího soudu, že stačilo výstražné znamení na transformátorové budce, zvláště když nápis, jak při místním ohledání zjištěno, byl skoro nečitelný a pro předpoklad odvolacího soudu, že v době úrazu budka měla čitelné výstražné znamení, spisy neposkytují žádného podkladu.

Osobním míněním slyšeného znalce, že práce v transformátoru nevyžaduje žádných zvláštních bezpečnostních opatření, a že bylo o bezpečnost dostatečně postaráno tím, že tam byli dva zřizenci, soud samozřejmě není vázán. Nastalá příhoda jest nejlepším důkazem opaku.

Když obec a montér nešetřili, jak vyloženo, potřebné zde opatrnosti a pozornosti podle § 1299 obč. zák., jest tu přímé zavinění obou a ručí podle § 1311 obč. z. i za nahodilou škodu, která by bez tohoto zavinění nebyla vznikla.

Již z těchto úvah bylo s hlediska § 503 č. 4 c. ř. s. vyhověti žalobcovu dovolání, aniž bylo třeba zabývati se dovolacími důvody § 503 č. 2 a 3 c. ř. s. a ostatními vývody, jimiž žalobce dokazuje zavinění a ručení obou žalovaných, a přidati se k názoru prvního soudu, že žalobní nárok vůči obci města H. a montéru A. co do důvodu po právu trvá.

Zároveň však bylo zkoumati, je-li správným další názor prvního soudu, že žalobce spolu zavinil svůj úraz.

Dovolací soud odpověděl k této otázce ve shodě s prvním soudem kladně.

Tolik rozumu a tolik soudnosti lze za nynějších životních poměrů a hledíc k nynějšímu způsobu školního vyučování zajisté podle § 1297 obč. zák. předpokládati i u desítiletého hochy, že si uvědomí možnost nebezpečí, spojeného s dotekem elektrického vedení a proto nelze ho sprostiti viny, dal-li se, ať již zvídavostí nebo rozpustilostí, svěsti ke zjištěnému neprozřetelnému jednání.

Poněvadž na straně žalovaných jest hrubší zavinění podle § 1299 obč. zák., u hochy však menší nedopatření po rozumu § 1297 obč. zák., jest spravedливо, by tento rozdíl v zavinění došel výrazu také při rozdělení škody podle § 1304 obč. zák.

Dovolací soud má za to, že odpovídá míře zjištěného oba-
polného zavinění, by žalovaní hradili dvě třetiny škody a žalobce nesl jednu třetinu škody ze svého, a proto byl rozsudek odvolacího soudu změněn v ten způsob, že zažalovaný nárok na náhradu škody jest vůči obci města H. a A. co do důvodu po právu dvěma třetinami a pouze jednou třetinou po právu ne-
trvá.

Rozhodnutí nejvyššího soudu v Brně ze dne 9. ledna 1923, č.j. R v I 778/22—1.

I.

Obmezila-li během sporu žalující strana svůj nárok jen na útraty sporu, jest sice proti rozsudku o útratách rozhodujícímu podati rekurs, avšak bylo-li vzneseno odvolání, nelze je přece odmítnouti, nýbrž vyříditi věcně.

Žalobce žaloval na vydání určitých věcí, během sporu obdržev věci vydány, obmezil žalobu na útraty, o nichž první soud rozhodl rozsudkem, zamítнув žalobcův nárok na ně.

Žalobce vznesl proti rozsudku tomu odvolání dvojmo a žalovaný podal odvolací sdělení.

Odvolací soud odmítl odvolání jako nepřipustné, jelikož jím vzat v odpor jen výrok o útratách a tu měl býti podán toliko rekurs, aniž lze to uznati za formální vadu, poněvadž z obsahu spisu jest patrné, že strana zamýšlela podati odvolání. Odpůrci nebyly přiznány útraty odvolacího sdělení, jelikož v něm nepřipustnost odvolání neuplatnil.